

Lokalt

Skytte bisættes 55 år efter styrt på Ringkøbing Fjord

Bombetogt: Engelsk Lancaster med syv mand forulykkede efter bombetogt til Stettin på Hitlers fødselsdag

Af Annette Holm
Tlf. 9975 7422

For nogen tid siden blev de jordiske rester af den 20-årige sergent Reginald Alfred Whellams fundet i agtærtårnet på det Lancaster-fly, der forulykkede på Ringkøbing Fjord natten mellem 20. og 21. april 1943.

Det har taget danske og engelske retsmedicinere flere år at få fastslået hans identitet, men torsdag bisættes hans urne på Lemvig Kirkegård, hvor fire andre medlemmer af den syv mand store besætning ligger begravet.

De gjorde tjeneste i Royal Air Forces eskadron 100, der 20. april 1943 var taget på bombetogt til Stettin i det daværende Østpreussen. 20. april var Hitlers fødselsdag, og det var ventet, at englænderne ville slå til netop denne dag. Det siges endda, at der på bomberne stod skrevet »Happy Birthday, Adolf».

100 engelske bombe-maskiner - de fleste af typen Lancaster - fløj ind over Danmark fra vest. På udturen blev en skudt ned og forulykkede ved broen øst for Stadil Kirke, men ED 709 nåede til Stettin og fik smidt sine bomber over byen, der brændte flere dage efter det voldsomme bombardement.

Flammehav

På vej hjem udspandt sig den skæbnsvangre begivenhed, som Georg

Foto: Brian Dixon

Vragdel: Denne kontakt har Reginald A. Whellams rørt, for den er bjærget op fra agtærtårnet af den Lancaster, der forulykkede på Ringkøbing Fjord 21. april 1943.

Vejen Larsen har beskrevet i bogen »Fem lange år«. Klokken 02 om natten 21. april blev der blæst luftalarm i Ringkøbing, og man hørte få minutter efter store formationer af bombefly passere over byen. Det tyske antiluftskytts fik ram på en.

Et flammehav kom sejende imod os. En enorm ildhale, der oplyste alt, fulgte det brændende fly. Vi så, at maskinen var fortabt. Det så for os ud, som om den forsøgte at dreje mod syd, men da den lå lige over os som en stor, grå skygge omgivet af ild, så vi den fortsætte næsten i taghøjde i retning mod havnen. Brændende stykker faldt fra flyet, og vi troede, det var besætningen, der sprang ud med ild i faldskærmene, beretter

Georg Vejen Larsen om minutterne, før den store Lancaster-maskine gik direkte med snuden i fjorden cirka 1000 meter ud for havnen.

Hans beretning støttes af politiets rapport om maskinen, hvor overbetjent Jørgen Godt beretter, at han kl. 03.30 opholdt sig i kommandocentralen og hørte motorstøj fra en flyvemaskine, hvis motor satte kraftigt ud.

Straks da jeg kom ud fra kommandocentralen, så jeg en stor flyvemaskine, hvorfra det brændte stærkt, i lav højde flyve vest ud over Ringkøbing Fjord. Da maskinen nåede Holmslands Klit, vendte den om og satte med meget stærk fart mod Ringkøbing by. Men cirka 1000 meter fra land ramte den

vandoverfladen, og der stod en ildsøjle fra maskinen, ligesom der kort efter brændte voldsomt ude på selve vandoverfladen.

Fly i fjorden

En eftersøgning blev iværksat, og en motorjolle blev sejlet ud til vraget, men det lykkedes ikke at finde overlevende fra ulykken. En dræbt engelsk flyver blev fundet straks, og senere blev yderligere tre af besætningen fundet. Det er de fire, der ligger begravet i Lemvig, fordi det tyske divisionshovedkvarter lå her.

Kaptajnen på flyet blev fundet i september 1943 og kørt bort til begravelse i Esbjerg, mens det syvende besætningsmedlem, som var en australske skytte,

aldrig er bjærget op fra flyet, der stadig ligger i fjorden 600 meter ud for svømmehallen.

Den 20-årige agterskytte Whellams var ugift og arbejdede som postassistent, før han i februar 1941 meldte sig til flyvevåbnet. I foråret 1943 kom han til eskadron 100, og han kæmpede til det sidste, før han skød ned i Ringkøbing fra det brændende fly.

ED 709 var ikke det eneste engelske fly, der gik ned den nat. Cirka 20 gik tabt over Stettin, og 20 blev skudt ned på vej ud eller hjem over Danmark. Af de 140 besætningsmedlemmer er 105 fundet døde, 25 blev taget til fange og en canadier lykkedes det at flygte. Ni meldes stadig savnet, og heraf er der syv fra en besætning, der gik ned i Nordsøen plus den australske skytte fra ED 709.

En organisation - Commonwealth War Graves Commission - har styr på alle engelske krigergrave i hele verden, fordi det engelske samfund føler en forpligtelse til at passe på dem, der faldt.

De meldte sig nemlig frivilligt for at slås for England, og derfor er pårørende til såvel Reginald Alfred Whellams som de fire andre besætningsmedlemmer, som det først nu er lykkedes at sætte navn på, inviteret til højtideligheden i Lemvig.

Whellams:

Reginald A. Whellams var 20 år og ugift, da han mødte sin skæbne på Ringkøbing Fjord. Han var postassistent, før han i februar 1941 meldte sig til RAF.

Ceremoni efter identificering af faldne briter

Højtidelighed: Fem briter, der omkom under krigen, er identificeret nu 55 år efter - en skal begraves på Lemvig Kirkegård

dansk grund under 2. Verdenskrig.

Begravelsen er af Sergeant Reginald Whellams, der er fundet i Ringkøbing Fjord.

Historien bag kan læses i artiklen herover.

Nye gravstene

De fire andre er Thomas Carter, Stanley Cowham, Alexander Cochrane og Roland Sidwell.

De har siden 1943 ligget begravet på Lemvig Kirkegård, men deres identitet har været ukendt indtil for få år siden, da det gennem længere tids meget grundigt arbejde lykkedes at identificere dem.

Cochrane og Cowham har fået deres navne på en ny gravsten, mens de to øvrige først for nylig er identificeret, så derfor kommer de nye gravstene op umiddelbart før ceremonien torsdag.

Det er lykkedes at finde pårørende til tre af de omkomne, og der er to repræsentanter fra hver af deres familier med i Lemvig,

hvor de også skal se nærmere på Remmerstrand, hvor fire af de omkomne fly faldt ned i 1943.

Det er tidligere stadsingeniør N.E. Stampe, Lemvig, som står for det praktiske arrangement i forbindelse med ceremonien.

Han er selv med i The Denmark Team og har været med til at identificere to af de omkomne fra Remmerstrand. Han har også forbindelse til familien til en af de omkomne.

Alle velkomne

Efter ceremonien på Lemvig Kirkegård er Lemvig Kommune vært ved en reception i byrådsalen, hvor viceborgmester Lise Thomsen vil modtage de mange gæster.

Alle er meget velkomne til at følge ceremonien på Lemvig Kirkegård, og specielt vil arrangørerne jo gerne se de tidligere modstandsfolk, som kunne have lyst og mulighed for at være med.

GÆSTELISTEN

Mrs. Balaam (søster til Sgt. Whellams) og veninden Mrs. Murty.
Ms. Susan Gould (kusine til Sgt. Cowham) og hendes mand Mr. King.
Mrs. Cochrane og Mr. James Cochrane (svigerinde og bror til Sgt. Cochrane).
Forsvarsattaché Commander A.C. Gordon Lennox, RN.
Sgt. T. Davidson, RAF.
Wing Commander R.W. King, RAF.
Group Captain (pastor) Gerald Moore.
Mr. Julian Smith.
Mrs. Jane Bee.
Menighedsrådsformand Niels Braad.
Sognepræst Erik Bitsch.
Kirkegårdsinspektør Kai Bruun.
Politimester J.B. Olfen, Ringkøbing.
Tandlæge Bent Anthonisen, Ringkøbing.
Dykker Gert Normann, Holstebro.
Professor, statsobducent M. Gregersen, Århus.
Britisk konsul Niels Chr. Jensen, Herning.
O. Kraul, Horsens.
Flyarkæolog Ib Lødsen, Randers.
Fhv. borgmester Jens Kr. Skovmose, Bovling.
Lektor Hans Colding, Lokalhistorisk Arkiv, Gudum.
Vejformand Mads Jacobsen, Remmerstrand.
Henry Berg, Forsvarsbrødrene.
Mads Kristensen, Forsvarsbrødrene.
Leif Hansen, Forsvarsbrødrene.
Mads Bjerre, Garderforeningen.
Kr. Jensen, Pionererne.
Martin Andersen, Marineforeningen.
Senior Commercial R.G. Copley, The Denmark Team.
Oberst, kammerherre H.W. Gram med frue, Knabstrup, The Denmark Team.
Dr. phil. Anders Bjørnvad m. frue, Odense, The Denmark Team.
Kriminalassistent O. Rønne, Aabybro, The Denmark Team.
Ingeniør N.E. Stampe med frue, Lemvig, The Denmark Team.
Viceborgmester Lise Thomsen, Lemvig.
Kommunaldirektør Kurt Pank Jensen, Lemvig.

Gør virksomheden klar til Euro

Invitation

Landbobanken inviterer til fyraftensmøde om den nye valuta, euroen.

Mødet er relevant for medarbejdere i såvel mindre som mellemstore virksomheder.

€ Velkomst ved bankdirektør Bent Naur.

€ Historiens største pengeombytning v/ udlandschef Jørgen Højgaard.

€ Euroens betydning for virksomhederne v/ vicedirektør John Fisker.

€ Betydning for renteniveauet v/ investeringsrådgiver Sten Erlandsen.

Mødet afholdes i bankens lokaler på torvet i Ringkøbing

Mandag den 28. september 1998 kl. 17.00.

Ca. kl. 18.00 er banken vært ved et mindre traktement.

Der er begrænsede pladser, hvorfor tilmelding er nødvendig senest den 25. september 1998 på tlf. 9732 1166.

Enormt detektivarbejde bag identificeringen af de britiske soldater

Læs Lemvig side 4

Landbobanken